

Lättläst

Om du bor eller arbetar utomlands

Om socialförsäkringen

Socialförsäkringen är en viktig del av det svenska trygghetssystemet. Den svenska socialförsäkringen gäller i stort sett alla som bor eller arbetar i Sverige. Den ger ekonomiskt skydd för familjer och barn, för personer med funktionsnedsättning samt vid sjukdom, arbetsskada och ålderdom. Genom Sveriges medlemskap i EU kan du ha rätt till socialförsäkringsförmåner i andra EU-länder

Socialförsäkringen administreras av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Försäkringskassan har hand om bidrag och ersättningar till barnfamiljer, sjuka och personer med funktionsnedsättning. Pensionsmyndigheten har hand om pensioner och andra stöd till äldre och efterlevande.

Välkommen till Försäkringskassan

I den här broschyren kan du läsa vilken hjälp du kan få av den svenska socialförsäkringen om du flyttar till ett annat land.

Bland annat kan du läsa om vilka regler som finns för dem som arbetar i ett EU-land och i andra delar av världen.

Har du fortfarande rätt till sjukpenning, föräldrapenning eller barnbidrag om du flyttar till ett annat land?

Det kan du läsa om här.

Vill du veta mer?

Vill du veta mer om de olika bidrag som du kan få av Försäkringskassan kan du läsa mer på internetadressen www.forsakringskassan.se.

Du kan också prata med Försäkringskassan eller så kan du ringa

Försäkringskassans servicetelefon 020-524 524.

Det här måste vi alltid få veta

För att vi på Försäkringskassan ska kunna ge dig de pengar du har rätt till, måste vi få veta en del om ditt liv.

Ibland måste Försäkringskassan få veta hur mycket du tjänar till exempel.

Innehåll

1	Socialförsäkring om du arbetar eller bor i ett annat land _____	5
2	Om du arbetar inom EU _____	7
3	Om du söker arbete inom EU _____	10
4	Om du studerar inom EU _____	13
5	Om du bor och arbetar i olika EU-länder _____	14
6	Om du arbetar eller flyttar utanför EU _____	15
7	Pensionär utanför EU _____	17
8	Om du studerar utanför EU _____	18
9	Självbetjäning _____	19

1 Socialförsäkring om du arbetar eller bor i ett annat land

Samma rättigheter inom EU

Om du är medborgare i EU behöver du inget arbetstillstånd om du söker arbete i något annat EU-land. Du har alltid rätt till de socialförsäkringar som finns i det land du arbetar.

I vilka länder gäller EUs regler för socialförsäkring?

EUs socialförsäkringsregler gäller i EU-länderna Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Nästan samma regler gäller även i Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. I den här broschyren är det alla dessa länder vi talar om, när vi talar om EU. Ibland är det andra regler för Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz än vad det är för EU länderna. Då skriver vi ut det.

För vem gäller reglerna?

Reglerna gäller för alla medborgare i ett EU-land som är anställda, egna företagare, arbetssökande, pensionärer eller studerande i ett annat EU-land.

Reglerna kan också gälla för statslösa eller flyktingar som bor i ett EU-land.

Reglerna kan också gälla för medborgare som bor i ett land utanför EU.

Tänk på det här innan du flyttar

Om du ska flytta till eller arbeta i ett annat EU-land ska du prata med någon på Försäkringskassan innan du reser. På Försäkringskassan talar de om för dig vilka papper du behöver ta med dig.

De här förmånerna kan du ansöka om att få från Sverige om du bor i ett annat EU-land och är försäkrad i Sverige:

- Barnbidrag,
- föräldrapenning,
- extra tillägg till studiebidrag,
- studiebidrag,
- extra studietillägg,
- sjuklön och sjukpenning,
- sjukvård,
- pension,
- efterlevandepension,
- arbetsskadeersättning.

2 Om du arbetar inom EU

Om du arbetar i ett annat EU-land är du försäkrad i det landet.
Om du arbetar i flera länder gäller andra regler.

Om du blir sjuk

Från den dag du börjar att arbeta i ett annat EU-land har du inte längre rätt till sjuklön eller sjukpenning i Sverige. I stället kan du få pengar från det land du arbetar i. Reglerna är lite olika i de olika EU-länderna. De olika länderna kan ha olika många karensdagar till exempel. Karensdag är den dag du inte får pengar för. I Sverige är den första dagen av din sjukdom karensdag.

Du har även rätt till nödvändig vård på samma sätt som de som bor i landet. Ta reda på vad som gäller i det land du ska arbeta innan du reser.

Om du skadar dig i arbetet

Får du en arbetsskada gäller reglerna som finns i det land du arbetar. Reglerna kan vara olika i de olika EU-länderna. Ta reda på vad som gäller i det land du ska flytta till.

Utsänd av arbetsgivare till ett EU-land

Om din arbetsgivare vill att du ska arbeta i ett annat land kan du bli utsänd dit.

Om du är utsänd gäller den svenska socialförsäkringen på samma sätt som i Sverige.

För att räknas som utsänd ska du vara anställd av och arbeta för en arbetsgivare i Sverige.

Innan du åker måste du få ett intyg från Försäkringskassan.

Du kan vara utsänd till det andra EU-landet i två år.

Om du är egen företagare kan du också arbeta tillfälligt i ett annat EU-land.

Myndigheterna i det andra landet ska säga ja också.

Utsänd av arbetsgivare till Norge, Island, Liechtenstein eller Schweiz.

Om du är utsänd och ska arbeta i Norge, Island, Liechtenstein eller Schweiz gäller nästan samma regler.

Men du får bara vara utsänd i ett år.

Om du ska arbeta längre tid än ett år ska din arbetsgivare ansöka om det hos Försäkringskassan.

Då kan din utsändning bli förlängd i högst ett år till.

Om du är egen företagare kan du också arbeta tillfälligt i Norge, Island, Liechtenstein eller Schweiz.

Myndigheterna i det andra landet ska säga ja också.

EU-kortet

När du är utsänd ska du ha med dig det Europeiska sjukförsäkringskortet, EU-kortet för att få rätt till nödvändig vård.

Det gäller både om du ska till ett EU-land eller om du ska till Norge, Island, Liechtenstein eller Schweiz. Du kan beställa EU-kortet på internetadressen www.forsakringskassan.se eller genom att ringa vår servicetelefon 020-524 524 eller med sms.

Är du utsänd mer än i ett år ska du ansöka om ett intyg från Försäkringskassan. Det intyget ger dig rätt till vård i det andra landet

3 Om du söker arbete inom EU

Arbetslöshetsersättning

Om du är arbetslös och söker arbete i ett annat EU-land kan du ansöka om att få arbetslöshetsersättning från Sverige. Kontakta Arbetsförmedlingen om du vill veta mer om arbetslöshetsersättning inom EU.

Om du som söker arbete blir sjuk

Om du är i ett annat land och söker arbete där ska du ta med dig det Europeiska sjukförsäkringskortet, EU-kortet, för att få rätt till nödvändig vård. Du kan beställa EU-kortet på internetadressen www.forsakringskassan.se.

Du kan också ha rätt till sjukpenning från Sverige. Prata med Försäkringskassan så får du veta mer.

Om du som förälder bor inom EU

Det finns EU-regler för hur man gör om ett barns föräldrar bor i 2 olika EU-länder. Om barnets båda föräldrar arbetar kommer pengarna från socialförsäkringen från det land där barnet bor.

Men om pengarna från det andra landet är mer kan man få de pengarna som ett tillägg.
Om bara en av barnets föräldrar arbetar ska pengarna komma från det land den föräldern arbetar i.

De pengar som föräldrar kan få från svensk socialförsäkring är:
barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarnstillägg, underhållsstöd, föräldrapenning, bostadsbidrag i form av särskilt bidrag och studiebidrag samt extra tillägg till studiebidrag.

Barnbidrag

Din familj har rätt till barnbidrag från Sverige om den ena föräldern arbetar i ett annat EU-land medan den andra föräldern arbetar och bor kvar med barnet i Sverige.
Om föräldern som bor kvar i Sverige inte arbetar, har familjen rätt till barnbidrag från det land där den andra föräldern arbetar.

Föräldrapenning

Om du arbetar i Sverige och din familj bor i ett annat EU-land kan du eller din maka eller make ha rätt till svensk föräldrapenning.

Bor du i ett annat EU-land med ditt barn kan du ha rätt till föräldrapenning från det land du arbetar i.

Ibland ska man ha bott eller arbetat i det andra landet en bestämd tid för att få pengarna. Då kan du få räkna med den tid du har arbetat i Sverige. Du kan också få räkna den tid du har arbetat i ett annat EU-land när du söker bidrag hemma i Sverige igen.

Underhållsstöd

Om du och barnet bor i ett annat EU-land och den andra föräldern arbetar i Sverige kan barnet ha rätt till underhållsstöd. Underhållsstödet får du och barnet då som om ni bodde i Sverige.

Bostadsbidrag

För att få bostadsbidrag måste du bo i Sverige. Du kan få ett bidrag för bostadskostnaderna och ett bidrag för de barn som bor hemma. Barnfamiljer kan få bidraget för barn som bor hemma även om familjen bor i ett annat land. Men bara om en av föräldrarna arbetar i Sverige. Särskilda regler finns för studerande, biståndsarbetare, statsanställda, diplomater och deras familjer.

4 Om du studerar inom EU

Studiebidrag och extra tillägg

Du kan få studiehjälp i form av studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag när du studerar inom EU. Det är Centrala studiestödsnämnden, CSN, som beslutar om du har rätt till studiebidrag. Kontakta CSN om du vill veta mer om studiebidrag.

Om rätten att vara försäkrad i Sverige

Om du studerar i ett annat land kan du ha rätt att vara fortsatt försäkrad i Sverige om:

- du har bott i Sverige innan du började utbildningen.
- kan få studiebidrag för utbildningen.

Du kan också vara försäkrad i Sverige om du får utbildningsbidrag för doktorander.

Om du bor i norden eller arbetar samtidigt som du studerar gäller andra regler.

Sjukvård

När du studerar i ett annat EU eller EES-land ska du ta med dig det Europeiska sjukförsäkringskortet, EU-kortet, för att få rätt till nödvändig vård.

Du kan beställa EU-kortet på internetadressen www.forsakringskassan.se.

5 Om du bor och arbetar i olika EU-länder

Särskilda regler

Om du bor i ett EU-land och arbetar i ett annat kan det gälla särskilda regler för dig.

Särskilda regler kan också gälla om du arbetar:

- som Au-Pair
- på fartyg
- inom internationell transport
- i flera EU_länder
- vid en beskickning eller konsulat

Om du vill veta mer om vad som gäller för dig ska du tala med någon på Försäkringskassan.

6 Om du arbetar eller flyttar utanför EU

Anmäl din utlandsvistelse!

Kom ihåg att tala om för Försäkringskassan innan du reser till ett annat land.

Om du ska få pengar från socialförsäkringen när du är i annat land

beror på vilket land du åker till.

Det beror också på hur länge du ska stanna där och varför du reser.

Om du sedan ska stanna längre tid

än vad du först hade tänkt

ska du tala om det för Försäkringskassan så fort du kan.

Sjuklön eller sjukpenning

Om du flyttar och bor utanför EU eller EES har du inte längre rätt till sjukpenning.

Men om du är utsänd av din svenska arbetsgivare gäller den svenska socialförsäkringen.

Läs mer om det under rubriken Utsänd av arbetsgivare.

Barnbidrag och flerbarnstillägg

Om du är i annat land som längst tid 6 månader så har du fortfarande rätt till barnbidrag.

Men om du redan från början vet

att du ska stanna längre tid än 6 månader får du inte barnbidrag.

För vissa länder utanför EU kan du få barnbidrag och flerbarnstillägg från Sverige även om du stannar mer än 6 månader. Det gäller till exempel om du är utsänd av en statlig arbetsgivare eller om du studerar. Då kan du ha rätt till barnbidrag hela tiden som du är i det andra landet.

Underhållsstöd

Försäkringskassan betalar inte underhållsstöd till barn eller förälder som har lämnat Sverige. Men är du i ett annat land som längst 6 månader får du underhållsstöd. Ska du vara borta mer än 6 månader får du inte underhållsstöd. Då slutar Försäkringskassan att betala redan när du reser.

För vissa länder utanför EU kan du få underhållsstöd från Sverige även om du stannar mer än 6 månader. Det gäller till exempel om du är utsänd av en statlig arbetsgivare eller om du studerar. Då kan du ha rätt till underhållsstöd hela tiden som du är i det andra landet.

7 Pensionär utanför EU

Om rätten till pension utanför EU

Om du flyttar och bor utanför EU

har du inte rätt till garantipension.

Men du kan få garantipension om du flyttar till Kanada.

Det finns ett avtal mellan Sverige och Kanada

som säger att du kan få garantipension om du flyttar dit.

8 Om du studerar utanför EU

Om rätten att vara försäkrad i Sverige

Om du före dina studier bor i Sverige och sedan utbildar dig i ett annat land har du rätt att fortsätta vara försäkrad i Sverige.

Det gäller också om du studerar i annat land och har utbildningsbidrag för doktorander.

9 Självbetjäning

Internetadressen www.forsakringskassan.se

Nu för tiden kan du snabbt och enkelt sköta flera ärenden hos Försäkringskassan med hjälp av våra självbetjäningstjänster på internetadressen www.forsakringskassan.se. Där kan du bland annat beställa EU-kort, du kan få intyg om utbetald ersättning, information på talkassett och punktskrift, hämta blanketter och räkna ut din föräldrapenning, din ålderspension eller ditt bostadsbidrag.

Försäkringskassans servicetelefon 020-524 524

Du kan ringa Försäkringskassans servicetelefon för att tala om att du ska vårda barn, ta ut dina pappadagar, och föräldrapenning.

Du kan söka om pension, bostadsbidrag, eller tala om att du är sjuk och beställa EU-kort, intyg, blanketter och broschyrer. Servicetelefonen är alltid öppen och det är gratis att ringa dit.

Du kan läsa mer om självbetjäningstjänster i broschyren Självbetjäning som du kan hämta på Försäkringskassan eller beställa på www.forsakringskassan.se eller på servicetelefonen 020-524 524.

Vill du veta mer?

Det finns faktablad där du kan läsa mer om de olika bidragen och ersättningarna. Du hittar dem på internetadressen www.forsakringskassan.se.

Skyldigheter

Anmäl förändringar till Försäkringskassan

Du är alltid skyldig att anmäla ändrade förhållanden som har betydelse för rätten till ersättning.

Vad händer om du får för hög ersättning?

Om du får en ersättning som du inte har rätt till, blir du normalt skyldig att betala tillbaka pengarna. Det gäller även om det inte är ditt fel att du fått ersättningen.

Försäkringskassan polisanmäler misstänkt brott

Att medvetet lämna felaktiga uppgifter eller låta bli att anmäla förändringar som kan påverka rätten till ersättning kan vara brottsligt. Försäkringskassan polisanmäler alla misstänkta bidragsbrott.

Mer information

Den här broschyren ger bara allmän information.
Texten är inte lagtext.
Texten är omskriven till lättläst svenska.

Vill du veta mer kan du läsa på

www.forsakringskassan.se.

Där finns faktablad

som har mer information om våra ersättningar.

Du kan också ringa till

vårt Kundcenter 0771-524 524.

Broschyren finns också som inte lättläst.

Informationen finns på talkassett och i punktskrift

och kan beställas från

Inläsningstjänst AB

telefon 08-556 115 64.

På **www.forsakringskassan.se**

finns också ljudfiler.

Adresser till andra myndigheter

På arbetsförmedlingens webbplats

www.arbetsformedlingen.se

kan du läsa mer om arbete och arbetsmarknad.

Har du frågor om skatt

kan du gå in på

www.skatteverket.se.

På Socialstyrelsens webbplats

www.socialstyrelsen.se

kan du läsa mer om underhållsbidrag.